

МЕТОДИЧЕСКИ УКАЗАНИЯ ПО ПРИЛАГАНЕ НА ИК ЗА СИК

**ПРИ ГЛАСУВАНЕ С ХАРТИЕНИ БЮЛЕТНИ И СПЕЦИАЛИЗИРАНИ
УСТРОЙСТВА ЗА МАШИННО ГЛАСУВАНЕ**

ЗА ИЗБОРИТЕ ЗА НАРОДНИ ПРЕДСТАВИТЕЛИ НА 27 ОКТОМВРИ 2024 Г.

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

- СИК изпълняват правомощията си от деня на назначаването им до приключване на изборите и предаването в районните избирателни комисии (РИК) на протоколите с резултатите от гласуването, избирален списък, записващите технически устройства, декларации, списъци на заличените лица и за допълнително вписване на придружителите, протоколите за предаване на сгрешен формуляр и приемане на нов формуляр на протокола на СИК, протоколите с решенията на СИК и особените мнения, а в районната администрация – на торбата с бюлетините, с печата на СИК и останалите книжа и материали и поставянето на видно място пред секцията на копие от подписания протокол с изборните резултати.
- Членовете на СИК се освобождават от служебните или трудовите им задължения за деня преди изборите, за изборния ден и за следващия ден. За това време те ползват по свой избор неплатен служебен отпуск, който се зачита за трудов или служебен стаж по специалността, или по тяхно искане – полагащия им се платен годишен отпуск.

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

- Изплащането на възнаграждения на членовете на СИК, регистрирани като безработни и/или с право на социално подпомагане, не ги лишава от получаване на обезщетение или помощи, както и не се изисква изменение на декларираните вече от тях обстоятелства.
- **Членовете на СИК при изпълнение на своите функции са длъжностни лица по смисъла на Наказателния кодекс.**
- **Членовете на СИК не могат да носят отличителни знаци на партия или коалиция, а също и да участват в предизборна агитация.**

ВЪЗНАГРАЖДЕНИЯ НА ЧЛЕНОВЕТЕ НА СИК

1. **Еднократно възнаграждение на членовете на СИК/ПСИК/ССИК** за произвеждане на изборите за народни представители на 27 октомври 2024 г.:

1.1. **Председател** – 275 лева

1.2. **Заместник-председател** – 255 лева

1.3. **Секретар** – 255 лева

1.4. **Член** – 234 лева

2. **Членовете на СИК/ПСИК/ССИК, които представят протокола на СИК/ПСИК/ССИК и другите изборни книжа и материали в РИК, съответно в общинската администрация - допълнително възнаграждение в размер на 25 лв. извън възнаграждението по т. 1**

- За участие в обучението на СИК/ПСИК от РИК се изплаща допълнително възнаграждение в размер **по 20 лв. на всеки участвал в обучението член на СИК.**
- 2.3. За получаването на бюлетините и другите изборни книжа и материали **в деня преди изборите**, както и за подреждане на помещението за гласуване, се изплаща допълнително възнаграждение в размер **по 15 лв. на всеки участвал член на СИК.**

2. Членовете на СИК/ПСИК/ССИК, които представят протокола на СИК/ПСИК/ССИК и другите изборни книжа и материали в РИК, съответно в общинската администрация - допълнително възнаграждение в размер на 25 лв. извън възнаграждението по т. 1

За участие в обучението на СИК/ПСИК от РИК се изплаща допълнително възнаграждение в размер по 20 лв. на всеки участвал в обучението член на СИК.

2.3. За получаването на бюлетините и другите изборни книжа и материали в деня преди изборите, както и за подреждане на помещението за гласуване, се изплаща допълнително възнаграждение в размер по 15 лв. на всеки участвал член на СИК.

!!!Възнагражденията на членовете на СИК/ПСИК/ССИК не се облагат с данъци по Закона по данъците върху доходите на физическите лица, не се облагат и не се декларират в ГД по чл.50 ЗДДФЛ

ЗАСЕДАНИЯ НА СИК И ВЗЕМАНЕ НА РЕШЕНИЯ

- ЗАСЕДАНИЯТА СА ЗАКОННИ, АКО ПРИСЪСТВАВАТ ПОВЕЧЕ ОТ ПОЛОВИНАТА ОТ СЪСТАВА ИМ

Брой на назначените членове на СИК	7	5
Брой на присъстващите членове, осигуряващи кворум за провеждане на заседанията	4	3

- ЗАКОНОСЪОБРАЗНИ РЕШЕНИЯ СЕ ВЗЕМАТ С МНОЗИНСТВО **2/3** ОТ ПРИСЪСТВАЩИТЕ:

Брой на присъстващите членове на СИК	7	6	5	4	3
Предложението се приема, ако за него са гласували „ЗА”	5	4	4	3	2

**ЛИЦА, КОИТО ИМАТ ПРАВО ДА ПРИСЪСТВАТ ПО ВРЕМЕ НА
РАБОТАТА НА СИК В ПРЕДИЗБОРНИЯ И ИЗБОРНИЯ ДЕН.
ЛЕГИТИМАЦИЯ И ОТЛИЧИТЕЛНИ ЗНАЦИ**

При получаване на изборните книжа и подготовка на секциите 26 октомври 2024 г.	При откриване на изборния ден 27 октомври 2024 г.	По време на гласуването	При отваряне на избирателните кутии и установяване на результатите от гласуването
	Избиратели		
	Кандидати		Кандидати
Наблюдатели – български и чуждестранни	Наблюдатели – български и чуждестранни	Наблюдатели – български и чуждестранни	Наблюдатели – български и чуждестранни
Застъпници	Застъпници	Застъпници	Застъпници
	Упълномощени представители на партии, коалиции и инициативни комитети	Упълномощени представители на партии, коалиции и инициативни комитети	Упълномощени представители на партии, коалиции и инициативни комитети
	Представители на средствата за масово осведомяване	Представители на средствата за масово осведомяване	Представители на средствата за масово осведомяване
			Анкетъори

**ЛИЦА, КОИТО ИМАТ ПРАВО ДА ПРИСЪСТВАТ ПО ВРЕМЕ НА РАБОТАТА
НА СИК В ПРЕДИЗБОРНИЯ И ИЗБОРНИЯ ДЕН.
ЛЕГИТИМАЦИЯ И ОТЛИЧИТЕЛНИ ЗНАЦИ**

- **Кандидатите за народни представители** се легитимират с удостоверение от РИК по образец Приложение № 61-НС от изборните книжа;
- **Чуждестранните наблюдатели** се легитимират с удостоверение от ЦИК по образец – Приложение 37-НС от изборните книжа, а техният преводач с документ за самоличност;
- **Наблюдателите** се легитимират с удостоверение от ЦИК по образец – Приложение № 36-НС и носят отличителен знак утвърден от ЦИК – Решение № 3552-НС от 28.08.2024 г. на ЦИК;
- **Застъпниците** се легитимират с удостоверения от РИК по образец –и Приложение № 46-НС и носят отличителен знак по образец – Решение № 3552-НС от 28.08.2024 г. на ЦИК;
- **Упълномощените представители на партии и коалиции** се легитимират с пълномощно от представляващите партията или коалицията и носят отличителен знак по образец – Решение № 3552-НС от 28.08.2024 г. на ЦИК;
- **Анкетьорите** се легитимират с удостоверение от ЦИК по образец – Приложение № 39-НС и носят отличителен знак, утвърден от ЦИК – Решение № 3552-НС от 28.08.2024 г. на ЦИК;
- **Представителите на средствата за масово осведомяване (журналисти)** се легитимират с удостоверение от съответната медия/журналистическа карта.

ПРЕДИЗБОРЕН ДЕН

ПРЕДИЗБОРЕН ДЕН 26 ОКТОМВРИ 2024

- **РАЙОННАТА АДМИНИСТРАЦИЯ И ЧЛЕН НА РИК ПРЕДАВАТ ИЗБОРНИТЕ КНИЖА И МАТЕРИАЛИ НА ЧЛЕНОВЕТЕ НА СИК /ПОДПИСВАТ ПРОТОКОЛИ ЗА ПРЕДАВАНЕ И ПРИЕМАНЕ НА ИЗБОРНИ КНИЖА И МАТЕРИАЛИ/**
- ПРОТОКОЛИТЕ ЗА ПРЕДАВАНЕ И ПРИЕМАНЕ НА ИЗБОРНИ КНИЖА СЕ ПОДПИСВА ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА СИК /ПРИ ОТСЪСТВИЕ ОТ ЗАМЕСТНИК –ПРЕДСЕДАТЕЛЯ ИЛИ СЕКРЕТАРЯ НА СИК/
- ПРОВЕРЕТЕ ВПИСАНИЯ ФАБРИЧЕН НОМЕР НА ПРОТОКОЛА НА СИК / ПРЕДАВА СЕ В ЗАПЕЧАТАН ПЛИК, КОЙТО ПОЗВОЛЯВА ДА СЕ ВИДИ ФАБРИЧНИЯТ НОМЕР/
- ПРОВЕРЕТЕ ВПИСАНИТЕ НОМЕРА НА БЮЛЕТИНТЕ В ПРОТОКОЛА ЗА ПРЕДАВАНЕ НА МАТЕРИАЛИТЕ
- **ПЕЧАТЪТ НА СИК СЕ ПРЕДАВА В ЗАПЕЧАТАН ПЛИК И СЕ ПОДПИСВА ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА СИК, ЧЛЕН НА РИК И ЛИЦЕ ОТ РАЙОННАТА АДМИНИСТРАЦИЯ. ПЛИКЪТ С ПЕЧАТА НЕ СЕ ОТВАРЯ. ОТВАРЯ СЕ ПРИ ОТКРИВАНЕ НА ИЗБОРНИЯ ДЕН - 27.10.2024!!!**

ПРЕДИЗБОРЕН ДЕН 26 ОКТОМВРИ 2024

ПРЕДСТАВИТЕЛ НА „СИЕЛА НОРМА“ АД ПРЕДАВА НА ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА СИК В ПРИСЪСТВИЕТО НА ЗАМ.-ПРЕДСЕДАТЕЛ, СЕКРЕТАР И ЧЛЕНОВЕ НА СИК, КАКТО СЛЕДВА:

- 1. Машина за гласуване с изписан идентификационен номер с поставени пломби на съответните отделения, с прегради (странични капаци, прикрепени към машината) към нея, захранващ кабел с адаптер и два броя флаш памети, поставени в обособено запечатано отделение на машината.
- 2. Батерия за резервно захранване на машината и кабел за свързване на батерията с машината.
- 3. Пет броя смарткарти (2 броя за членовете на СИК и 3 броя за избирателите).
- 4. Запечатан плик с ПИН-код.
- 5. Един брой електрически удължител.
- 6. Резервни пломби за запечатване на СУЕМГ, като броят им се вписва в Приложение 2 към методическите указания.

НА КУФАРА, В КОЙТО СЕ НАМИРА МАШИНАТА ЗА ГЛАСУВАНЕ, ИМА РАЗПЕЧАТКА С НОМЕРА И АДРЕСА НА СЕКЦИЯТА.

АКО НОМЕРЪТ НА ДОСТАВЕНАТА МАШИНА ЗА ГЛАСУВАНЕ НЕ СЪОТВЕТСТВА НА НОМЕРА НА СЕКЦИЯТА, НЕ СЕ ПОДПИСВА ПРИЕМО-ПРЕДАВАТЕЛЕН ПРОТОКОЛ, ЗА КОЕТО НЕЗАБАВНО СЕ УВЕДОМЯВА РИК, КОЯТО УВЕДОМЯВА ЦИК.

ПРЕДИЗБОРЕН ДЕН 26 ОКТОМВРИ 2024

- На СИК се предоставя телефонен номер на представителя /ТЕХНИКА/ на „Сиела Норма“ АД.
- **ПРЕДСТАВИТЕЛЯТ НА „СИЕЛА НОРМА“ АД, В ПРИСЪСТВИЕТО НА ЧЛЕНОВЕТЕ НА СИК, ИНСТАЛИРА МАШИНАТА ЗА ГЛАСУВАНЕ И ПОСТАВЯ В НЕЯ РОЛКА СПЕЦИАЛИЗИРАНА ХАРТИЯ ЗА БЮЛЕТНИ ОТ МАШИННО ГЛАСУВАНЕ. След тестването машината разпечатва разписка за текущо състояние. Разписката, петте карти и ПИН-кодът се поставят в плик, който се запечатва и се подписва от присъстващите членове на СИК.**
- **Председателят и секретарят на СИК (при отсъствие на председателя, на зам.-председателя на СИК) и представителя на „Сиела Норма“ АД подписват протокол за предаване и приемане на специализирано устройство за машинно гласуване (Приложение 2 към методическите указания). Протоколът се съставя и подписва в три еднообразни екземпляра – един за СИК и два за „Сиела Норма“ АД. ВНИМАНИЕ: Смарт картите и ПИН-кодът работят само с машината, за която са предназначени.**

ПОДГОТОВКА НА ИЗБОРНОТО ПОМЕЩЕНИЕ

- **ПОМЕЩЕНИЕТО СЕ ОБОРУДВА ОТ ОБЩИНСКАТА АДМИНИСТРАЦИЯ** - достатъчно място за работа на СИК, присъствие на наблюдатели, застъпници, представители на политически партии и коалиции, място/места за гласуване с хартиени бюлетини чрез поставяне на параван, който осигурява тайната на вота, избирателната кутия за хартиени бюлетини, избирателната кутия за бюлетините от машинно гласуване, кутията за отрязъците с номерата на бюлетините.

ПОДГОТОВКА НА ИЗБОРНОТО ПОМЕЩЕНИЕ

•Поставя се параван за гласуване, който се оборудва с маса, стол и химикалка, пишеща със син цвят.

•**В ПАРАВАНА ЗА ГЛАСУВАНЕ СЕ ПОСТАВЯТ:**

❖ табло, на което с големи букви е указано, че избирателят може да изрази своя вот само със знак „X“ или „V“, поставени с химикал, пишещ със син цвят

❖ табло, на което са изписани имената и номерата в кръгче на кандидатите съгласно подредбата им в листата, регистрирана в РИК

❖ табло с указание, че избирателят може да постави в кръгчето с номера, с който е регистриран избраният от него кандидат от избраната от него кандидатска листа на партия или коалиция, знак „X“ или „V“, който показва по еднозначен начин неговото предпочитание (преференция) за този кандидат

Изборното помещение следва да е готово по начин, позволяващ гласуването на 27 октомври 2024 г. да започне с откриване на изборния ден – 7:00 часа!

Пред изборното помещение се поставя ИНФОРМАЦИОННО ТАБЛО

АБСОЛЮТНО Е ЗАБРАНЕНО БЮЛЕТНИ ОТ КОЧАНИТЕ ДА СЕ ОТКЪСВАТ ПРЕДИ НАЧАЛОТО НА ИЗБОРНИЯ ДЕН, ВКЛЮЧИТЕЛНО И ЗА ПОДГОТОВКАТА НА ИНФОРМАЦИОННОТО ТАБЛО ПРЕД ИЗБОРНОТО ПОМЕЩЕНИЕ!!!

ПОДГОТОВКА НА ИЗБОРНОТО ПОМЕЩЕНИЕ

Осигурява се подходяща маса за поставяне на машината за гласуване, която да осигурява нормална видимост (на нивото на погледа) на избирателя към екрана. Мястото се обособява по начин, гарантиращ тайната на вота и захранване на машината от електрическата мрежа.

Всяка машина за гласуване се поставя извън паравана за гласуване върху масата по начин, че да се осигури тайната на гласуването и гласуването на избиратели с увредено зрение или със затруднения в придвижването. В случай, че машината е поставена на ниска маса пред нея се поставя стол за избирателя.

ПРОЗРАЧНА ИЗБИРАТЕЛНА КУТИЯ С НАДПИС „ХАРТИЕНИ БЮЛЕТНИ“ И ТАЗИ С НАДПИС „БЮЛЕТНИ ОТ МАШИННО ГЛАСУВАНЕ“ СЕ ПОСТАВЯТ ПО НАЧИН, НЕДОПУСКАЩ СМЕСВАНЕТО НА ДВАТА ВИДА БЮЛЕТНИ.

ИНФОРМАЦИОННО ТАБЛО ПРЕД ИЗБОРНОТО ПОМЕЩЕНИЕ

- образец от бюлетините за гласуване (СИК ползва бюлетина за гласуване, върху лицевата страна на която се изписва текст „ОБРАЗЕЦ“). **Образецът се изготвя и поставя на таблото при откриването на изборния ден;**
- всички писмени решения на СИК, които се приемат в изборния ден;
- указания относно начина на гласуване с машината
- телефоните за връзка и подаване на сигнали до районно управление на МВР и до дежурния районен прокурор;
- телефон за връзка с РИК;
- табло, в което е указано, че избирателят може да изрази своя вот само със знак „X“ или „V“, поставени с химикал, пишещ със син цвят;
- табло, на което са изписани имената и номерата в кръгче на кандидатите съгласно подредбата им в листата, регистрирана в РИК;
- указание, че избирателят може да постави в кръгчето с номера, с който е регистриран избраният от него кандидат от избраната от него кандидатска листа на партия или коалиция, знак „X“ или „V“, който показва неговото предпочитание (преференция) за този кандидат;
- указателна табела, на която се изписва номерът на секцията и отдолу – административните адреси от населеното място, които обхваща секцията.

ВСИЧКИ НЕОБХОДИМИ МАТЕРИАЛИ ЗА ПОСТАВЯНЕ НА ИНФОРМАЦИОННОТО ТАБЛО СЕ ПРЕДОСТАВЯТ ОТ РАЙОННАТА АДМИНИСТРАЦИЯ.

НЕ ЗАБРАВЯЙТЕ ОБРАЗЕЦА НА БЮЛЕТИНАТА, ОТКЪСНАТА ЗА ПОСТАВЯНЕ НА ТАБЛОТО, ДА ПОСОЧИТЕ В ПРОТОКОЛА НА СИК . – **В т.4, буква (б).**

НЕ ЗАБРАВЯЙТЕ СЛЕД КАТО ПОДРЕДИТЕ ИЗБОРНОТО ПОМЕЩЕНИЕ ДА ГО ЗАПЕЧАТАТЕ С ХАРТИЕНА ЛЕНТА, НА КОЯТО ДА СЕ ПОДПИШЕТЕ ***НЕ СЕ ПОДПЕЧАТВА, ПЕЧАТЪТ НА СИК НЕ СЕ РАЗПЕЧАТВА ДО НАЧАЛОТО НА ИЗБОРНИЯ ДЕН - 27.10.2024/.***

ИЗБОРЕН ДЕН

ИЗБОРЕН ДЕН 27 ОКТОМВРИ 2024

- ИЗБОРНИЯТ ДЕН СЕ ОТКРИВА В 7:00 ЧАСА
- АКО НЕ СА СЕ ЯВИЛИ ПОВЕЧЕ ОТ ПОЛОВИНАТА ОТ ЧЛЕНОВЕТЕ НА СИК – **НЕ РАЗПЕЧАТВАЙТЕ ИЗБОРНОТО ПОМЕЩЕНИЕ** - ЧРЕЗ ПРЕДСТАВИТЕЛЯ НА РАЙОННАТА АДМИНИСТРАЦИЯ В МЯСТОТО ЗА ГЛАСУВАНЕ СЕ СВЪРЖЕТЕ И УВЕДОМЕТЕ РИК – ИЗБОРНИЯТ ДЕН СЛЕДВА ДА ЗАПОЧНЕ НАЙ-КЪСНО ДО 8.00 ЧАСА
- АКО НЕ СЕ Е ЯВИЛ ПРЕДСЕДАТЕЛЯТ – **РАЗПЕЧАТАЙТЕ ИЗБОРНОТО ПОМЕЩЕНИЕ** – ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛЯТ ОТКРИВА ИЗБОРНИЯ ДЕН – **УВЕДОМЕТЕ НЕЗАБАВНО РИК**

ИЗБОРЕН ДЕН 27 ОКТОМВРИ 2024 - ДЕЙСТВИЯ СЛЕД ОТВАРЯНЕ НА ПОМЕЩЕНИЕТО

- Проверете дали са избирателните списъци, бюлетините, изборните книжа и материали.
- Проверете празни и изправени ли са избирателната кутия за хартиени бюлетини, избирателната кутия за бюлетини от машинно гласуване и кутията за отрязъците от бюлетините.
- Проверете поставени ли са информационни табели и табла пред изборното помещение и в паравана за гласуване, списък на кандидатите по кандидатски листи и химикал, пишещ със син цвят, в паравана за гласуване.

ИЗБОРЕН ДЕН 27 ОКТОМВРИ ДЕЙСТВИЯ СЛЕД ОТВАРЯНЕ НА ПОМЕЩЕНИЕТО

- Отворете плика с печата на СИК. **Наранете печата**, след което положете най-малко три отпечатъка върху протокола за маркиране на печата, който се подписва от присъстващите членове на СИК. **Протоколът ви е предаден в предизборния ден, заедно с другите изборни книжа и материали.**
- **Запечатайте с хартиени ленти избирателната кутия за хартиени бюлетини, избирателната кутия за бюлетини от машинно гласуване и кутията за отрязъците от бюлетините.** Хартиените ленти се подпечатват с печата на СИК и се подписват от присъстващите членове на комисията.

ИЗБОРЕН ДЕН 27 ОКТОМВРИ ДЕЙСТВИЯ СЛЕД ОТВАРЯНЕ НА ПОМЕЩЕНИЕТО

- Поставете образец на бюлетината на таблото пред изборното помещение
- Активирайте машината за гласуване съгласно указанията – **ИЗЧАКВА СЕ РАЗПЕЧАТВАНЕ НА СИСТЕМНА РАЗПИСКА И НАЧАЛЕН ОТЧЕТ. СИСТЕМНАТА РАЗПИСКА СЕ ПОСТАВЯ НА ВИДНО МЯСТО В ИЗБОРНОТО ПОМЕЩЕНИЕ.**
- Разпределете функциите между членовете на СИК, с писмено решение
- Председателят на СИК обявява изборния ден за открит и **ГЛАСУВАНЕТО ЗАПОЧВА**
- Поканете явилите се избиратели да гласуват
- При откриване на изборния ден могат да присъстват – кандидати, застъпници, наблюдатели, представители на партии, коалиции, избиратели, представители на средствата за масово осведомяване.

ИЗБОРЕН ДЕН 27 ОКТОМВРИ 2024 ДОПУСКАНЕ НА ИЗБИРАТЕЛ ДО ГЛАСУВАНЕ

- **ГЛАСУВА СЕ САМО С ЛИЧНА КАРТА ИЛИ ЗЕЛЕН ПАСПОРТ – ЗА ЛИЦАТА, РОДЕНИ ДО 31.12.1931г.**
- **НЕ СЕ ДОПУСКА гласуване със свидетелство за правоуправление на МПС /шофьорска книжка/ или задграничен паспорт!!!**
- **АКО ЛИЧНАТА КАРТА Е С ИЗТЕКЪЛ СРОК, ПОВРЕДЕНА ИЛИ ИЗБИРАТЕЛЯТ ЗАЯВИ, ЧЕ Е ИЗГУБЕНА, УНИЩОЖЕНА, ОТКРАДНАТА ИЛИ В ПРОЦЕС НА ИЗДАВАНЕ – ДОПУСКА СЕ ДО ГЛАСУВАНЕ СЛЕД ПРЕДСТАВЯНЕ НА ОРИГИНАЛНО УДОСТОВЕРЕНИЕ ЗА ИЗДАВАНЕ НА ЛИЧНИ ДОКУМЕНТИ ПО ЧЛ. 263 ИК , ИЗДАДЕНО ОТ МВР, СЪС СНИМКА, ВЪРХУ КОЕТО СЕ ОТБЕЛЯЗВА „гласувал в избирателна секция №.....“и се връща на избирателя. В случай, че не представи такова НЕ СЕ ДОПУСКА ДО ГЛАСУВАНЕ!!!**

ИЗБОРЕН ДЕН 27 ОКТОМВРИ 2024

ДОПУСКАНЕ НА ИЗБИРАТЕЛ ДО ГЛАСУВАНЕ

- **ПРОВЕРЕТЕ ДАЛИ ИЗБИРАТЕЛЯТ Е ВКЛЮЧЕН В ИЗБИРАТЕЛНИЯ СПИСЪК**
- **НЕ ЧЕТЕТЕ ИМЕНАТА НА ИЗБИРАТЕЛЯ НА ГЛАС**
- **ВПИШЕТЕ ДАННИТЕ НА ИЗБИРАТЕЛЯ В ИЗБИРАТЕЛНИЯ СПИСЪК – ЕГН, ВИД И НОМЕР НА ДОКУМЕНТ ЗА САМОЛИЧНОСТ – КАТО НЕ ГИ ЧЕТЕТЕ И НЕ ГИ ДИКТУВАЙТЕ НА ГЛАС**

**В СПИСЪКА НА ЗАЛИЧЕНИТЕ ЛИЦА (ПРИЛОЖЕНИЕ № 15-НС) СА ВКЛЮЧЕНИ ЛИЦА, КОИТО НЯМАТ ПРАВО ДА ГЛАСУВАТ В ИЗБОРИТЕ ЗА НАРОДНИ ПРЕДСТАВИТЕЛИ, КАТО СРЕЩУ ИМЕТО НА ЛИЦЕТО Е ОТБЕЛЯЗАНА ПРИЧИНАТА, ПОРАДИ КОЯТО СА ВКЛЮЧЕНИ В СПИСЪКА С ЕДНО ОТ СЛЕДНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ:
„ПО“, „МП“, „НА“, „УГДМ“, „МВНР“.**

- - „ПО“ – означава, че лицето е поставено под запрещение, няма изборителни права и не може да гласува;
- - „МП“ – означава, че лицето в момента изтърпява наказание „лишаване от свобода“, няма изборителни права и не може да гласува;
- - „НА“ – означава, че изборителят е включен в списък по настоящ адрес и следва да гласува в секцията по настоящия си адрес;
- - „УГДМ“ – означава, че изборителят се е снабдил с удостоверение за гласуване на друго място. Такъв изборител може да гласува само ако представи УГДМ, което се прилага към изборителния списък, а изборителят се дописва в допълнителната страница на изборителния списък (под чертата) и причината за дописването се отбелязва в графа „Забележки“, където се вписва „УГДМ“;
- - „МВНР“ – означава, че изборителят е вписан в списък за гласуване извън страната;

Избирател снабдил се Удостоверение за гласуване на друго място /УГДМ/ по чл. 40 от ИК /Приложение № 25-НС/, се допуска да гласува по следния ред:

- членът на СИК заличава името на избирателя от списъка на заличените лица, като прекарва хоризонтална черта през името и другите данни на избирателя и отбелязва срещу тях „удостоверение по чл. 40 ИК“;
- - избирателят попълва декларация по образец – Приложение №22-НС, че не е гласувал и няма да гласува на друго място;
- - членът на СИК вписва имената и другите му данни от документа за самоличност в допълнителната страница на избирателния списък (под чертата);
- - членът на СИК взема удостоверението и декларацията и след края на изборния ден ги прилага към избирателния списък;
- - в графа „Забележки“ на избирателния списък членът на СИК отбелязва основанието за вписване – „удостоверение по чл. 40 ИК“;
- - след гласуване, избирателят се подписва в избирателния списък (под чертата).
- **ДОПЪЛНИТЕЛНАТА СТРАНИЦА НА ИЗБИРАТЕЛНИЯ СПИСЪК (ПОД ЧЕРТАТА) Е СТРАНИЦАТА, КОЯТО ЗАПОЧВА СЛЕД КРАЯ НА ИЗБИРАТЕЛНИЯ СПИСЪК /С ПОДПИСИТЕ НА КМЕТА И СЕКРЕТАРЯ НА ОБЩИНАТА/РАЙОНА/ /НА СЪЩАТА СТРАНИЦА/;**
- **НЕ ЗАБРАВЯЙТЕ ДА ПРЕБРОИТЕ ИЗБИРАТЕЛИТЕ, ВПИСАНИ ПОД ЧЕРТАТА НА ИЗБИРАТЕЛНИЯ СПИСЪК, ПРИ ПРЕБРОЯВАНЕ И ОТРАЗЯВАНЕ НА РЕЗУЛТАТИТЕ В ПРОТОКОЛА НА СИК!!!**

- Ако срещу името на лицето е вписано „УГДМ” или „МВнР“ той се допуска да гласува като попълни декларация по образец – Приложение № 22-НС, без да е необходимо да представя удостоверение от общината. Заличаването на името на избирателя от списъка на заличените лица и вписване на данните му в допълнителната страница на избирателния списък (под чертата) се извършва по предходния ред. В графа „Забележки“ на избирателния списък членът на СИК отбелязва основанието за вписване, където се вписва – „УГДМ“, съответно „МВнР“. Тези лица предават на СИК оригинала на удостоверението за гласуване на друго място (УГДМ) – Приложение № 25-НС, което се прилага към избирателния списък. След гласуване, избирателят се подписва в избирателния списък (под чертата).

ЛИЦА, КОИТО НЕ СА ВКЛЮЧЕНИ В ИЗБИРАТЕЛНИТЕ СПИСЪЦИ, НО СЕ ДОПУСКАТ ДО ГЛАСУВАНЕ

- членовете на СИК, охраната на съответната секция и лицата по поддръжка на техническите устройства за машинно гласуване, които обслужват секция, различна от тази по постоянния им адрес след като представят декларация по образец / Приложение №22-НС /, че не са гласували и няма да гласуват на друго място;
- избиратели с увредено зрение или затруднения в придвижването, които гласуват в избрана от тях секция или в секция, предназначена за тях на първия етаж (партер) в изборния район по постоянния им адрес, гласуват, след представяне на декларация по образец – Приложение № 22-НС, че не са гласували и няма да гласуват на друго място. В графа „Забележки“ на изборния списък членът на СИК отбелязва основанието за вписване – „чл. 235 ИК“.
- избиратели, заличени от изборния списък, тъй като са вписани в изборни списъци в лечебни заведения, домове за стари хора и други специализирани институции, които в изборния ден се намират извън тях, се дописват по постоянния им адрес, след представяне на удостоверение – /Приложение № 14-НС/, издадено от ръководителя на лечебното заведение/дома, и декларация по образец / Приложение Приложение №22-НС /, че не са гласували и няма да гласуват на друго място (*Тези избиратели не са вписани в Списъка на заличените лица, но са зачертани в изборния списък*)
- избиратели, вписани в изборни списъци в местата за изтърпяване на наказание лишаване от свобода и за задържане, които в изборния ден се намират извън тях – удостоверение /Приложение № 14-НС/, издадено от директора на институцията и декларация по образец / Приложение №22-НС /, че не са гласували и няма да гласуват на друго място(*Тези избиратели не са вписани в Списъка на заличените лица, но са зачертани в изборния списък*)

- избиратели, вписани в избирателни списъци на плавателни съдове под българско знаме, които в изборния ден се намират извън тях – удостоверение /Приложение 14-НС/, издадено от капитана на плавателния съд и декларация по образец / Приложение 22-НС /, че не са гласували, и няма да гласуват на друго място (*Тези избиратели не са вписани в Списъка на заличените лица, но са зачертани в избирателния списък*)
- постъпилите в лечебни заведения, домове за стари хора и други специализирани институции за предоставяне на социални услуги лица, след съставяне на избирателния списък от ръководителите им - след представяне на декларация по образец / Приложение 22-НС/, че не са гласували и няма да гласуват на друго място
- лицата от персонала на лечебните заведения, домовете за стари хора и другите социални институции и в местата за изтърпяване на наказание лишаване от свобода и за задържане, служебно заети в изборния ден по месторабота, въз основа на график за работа - след представяне на декларация по образец / Приложение 22-НС /, че не са гласували, и няма да гласуват на друго място
- ученици или студенти редовно обучение (включително курсанти, дипломанти, докторанти, специализанти) се дописват в секция по техен избор в населеното място, където се обучават, когато то е различно от населеното място по постоянния им адрес, след представяне на документ за самоличност и:
  - а) надлежно заверена от учебното заведение със седалище в населеното място за съответната учебна година ученическа книжка или за съответния семестър студентска книжка или документ, удостоверяващ редовното обучение, което да послужи пред СИК /уверение/;
  - б) декларация по образец / Приложение №22-НС/, че не са гласували и няма да гласуват на друго място.

След като ученикът или студентът гласува, в ученическата/студентската книжка се вписват датата на изборите и текст „гласувал“ така, че да не засяга текста на документа. Книжката или уверението се подписват от председателя или секретаря и един член на СИК и се подпечатват с печата на СИК, след което се връщат на ученика/студента. В графа „Забележки“ на избирателния списък членът на СИК отбелязва основанието за вписване – „чл. 241 ИК“

- лицата явили се в секцията по постоянния си адрес, които не фигурират в избирателния списък, но имат право да избират (*български граждани, навършили 18 г., които не са под запрещение и не изтърпяват наказание лишаване от свобода*) и не са вписани в Списъка на заличените лица, се дописват в избирателния списък и гласуват, след като представят документ за самоличност и декларация по образец – Приложение 22-НС, че не са гласували и няма да гласуват на друго място. В графа „Забележки“ на избирателния списък членът на СИК отбелязва основанието за вписване – „чл. 264 ИК“.

!!!ВАЖНО: Представените при гласуването удостоверения – Приложение № 14-НС, Приложение № 23-НС и Приложение № 25-НС, и декларацията – Приложение № 22-НС, се прилагат в оригинал към избирателния списък.

ГЛАСУВАНЕ С ПРИДРУЖИТЕЛ:

- **Неграмотността не е основание за гласуване с придружител.**
- Допускането на избирател да гласува с придружител е по преценка на председателя на СИК. **ИЗБИРАТЕЛЯТ НЕ Е ДЛЪЖЕН ДА ПРЕДСТАВИ ДОКУМЕНТ ЗА УВРЕЖДАНЕТО /документ от ТЕЛК/НЕЛК/.**
- Придружителят не се подписва в избирателния списък. В графа „Забележки“ се отбелязва гласуването с придружител. Данните на придружителя се вписват в Списъка за допълнително вписване на придружителите (Приложение № 73-НС). След гласуването придружителят се подписва **само** в този списък и получава документа си за самоличност.
- След приключване на гласуването Списъка за допълнително вписване на придружителите се подписва от председателя и секретаря на СИК.
- **Не могат да бъдат придружители следните категории лица: член на СИК, представител на партия, коалиция, застъпник, наблюдател, анкетьор и охрана.**
- **Едно лице не може да бъде придружител на повече от двама избиратели!!!**

ВАЖНО!!!

- Документът за самоличност на избирателя се връща само след като пусне хартиената бюлетина или бюлетината от машинно гласуване в съответната избирателна кутия и положи подпис в избирателния списък
- Отказът на СИК да впише избирател в избирателния списък в изборния ден е в писмена форма и с кратки мотиви, и се връчва на избирателя. Избирателят може да оспори отказа пред РИК, която се произнася незабавно, но не по-късно от един час от получаване на жалбата и преди края на изборния ден.
- След вписване на данните на избирателя в избирателния списък избирателят следва да заяви как желае да гласува – с хартиена бюлетина или с бюлетина за машинно гласуване.
- Особено внимателно следва да се следи избирателят да полага подписа си, след като е упражнил правото си на глас, срещу своето име.
- Ако се допусне подпис срещу чуждо име – не дублирайте подписите, не чертайте стрелки за разместване на подписите или други знаци върху избирателния списък, а в графа „ЗАБЕЛЕЖКИ“ запишете че има грешно положен подпис.
- Не забравяйте да преброите точно положените подписи в избирателния списък

ГЛАСУВАНЕ

ГЛАСУВАНЕ

- След вписване на данните на избирателя в избирателните списъци, СИК го допуска до гласуване.

ГЛАСУВАНЕ С ХАРТИЕНА БЮЛЕТИНА

- Член на СИК откъсва бюлетината от кочана пред избирателя, показва я, сгъва я така че горният край да опира в чертата под последното поле с квадратчето „Не подкрепям никого“, без да се закрива номерът на бюлетината в долния десен ъгъл и перфорацията над него и поставя един печат на гърба ѝ и я подава на избирателя
- **!!!Забранено е да се откъсват бюлетини от кочана предварително**
- Избирателят излиза от ПАРАВАНА със сгъната бюлетина и я подава на член на комисията, който поставя задължително втори печат на гърба на бюлетината и сверява дали номерът върху бюлетината съответства на номера в кочана
- Преди да върне бюлетината на избирателя, членът на СИК задължително се уверява, че е поставил втория печат на гърба на бюлетината- Членът на СИК носи административнонаказателна отговорност по Изборния кодекс, ако не постави втори печат.
- Забранено е да се разгъва сгънатата бюлетина при поставяне на печата на гърба ѝ и при откъсване на отрязъка!!!
- Избирателят пуска бюлетината в избирателната кутия, подписва се в избирателния списък и получава документа си за самоличност.
- При запълване на избирателната кутия върху нейния отвор се залепва хартиена лента с подписите на членовете на комисията и се подпечатва с печата на СИК.

ПРИ СГРЕШЕНА БЮЛЕТИНА

- Ако избирателят сгреши при попълването на бюлетината, той има право да поиска **втора бюлетина, но само веднъж**. Членът на СИК взема сгрешената бюлетина, без да я разгъва и надписва върху гърба ѝ „сгрешена“. Тази бюлетина се подписва от председателя, секретаря и член на комисията и се поставя печат, след което се отделя настрана. Членът на СИК подава на избирателя нова бюлетина, като я сгъва и подпечатва по вече указания ред.
- **Избирателят може да сгреши само един път**. При повторна грешка избирателят не получава нова бюлетина. В графа „Забележки“ членът на СИК отбелязва, че лицето не е гласувало, тъй като два пъти е сгрешило при гласуването.
- **Не забравяйте да опишете тези бюлетини в протокола на СИК!!!**

ПРИ ПОКАЗАН И ЗАСНЕТ ВОТ, БЮЛЕТИНИ С НЕСЪОТВЕТСТВАЩ НОМЕР /НЕДЕЙСТВИТЕЛНИ БЮЛЕТИНИ/

- Ако избирателят покаже своя вот, заснеме вота си или представи хартиена бюлетина с несъответстващ номер на номера в кочана, тази бюлетина не се пуска в избирателната кутия. На избирателя не се дава втора хартиена бюлетина и не се допуска да гласува.
- При заснет вот и показан вот СИК незабавно обявява бюлетината за недействителна и отбелязва това обстоятелство върху бюлетината и в графа „Забележки“ на избирателния списък. Бюлетината се унищожава с надпис „Недействителна по чл. 227“ (заснет вот) или „Недействителна по чл. 228“ (показан вот).
- При несъответствие на номера на бюлетината с номер в кочана тази бюлетина се обявява за недействителна и това обстоятелство се отбелязва върху бюлетината и в графа „Забележки“ на избирателния списък. **Избирателят не се допуска повторно до гласуване**
- **Не забравяйте да опишете тези бюлетини в протокола на СИК!!!**

ГЛАСУВАНЕ ЧРЕЗ СУЕМГ /МАШИНА/

- След вписване на данните на избирателя в избирателния списък член на СИК подава на избирателя смарт карта с надпис „Избирател“ със златистия чип нагоре, като с тази карта не трябва да е гласувал предишният избирател.
- Избирателят поставя картата за гласуване в машината и маркира своя вот чрез докосване на екрана. След потвърждаване на направения избор се отпечатва бюлетина от машинно гласуване.
- Когато избирателят изпитва затруднение с гласуването и не предприема действия по гласуване пред машината, член на СИК му оказва съдействие от не по-малко от 2 метра разстояние, без да има видимост върху екрана и без да влияе върху вота на избирателя и при запазване тайната на вота.
- Избирателят проверява в бюлетината от машинно гласуване данните за своя избор, съгва я с текста навътре, подава я на член на СИК за поставяне на **ЕДИН ПЕЧАТ** на гърба и я пуска в избирателната кутия за машинно гласуване. Връща смарт картата с надпис „Избирател“, подписва се в избирателния списък и получава документа си за самоличност.

ГЛАСУВАНЕ ЧРЕЗ СУМГ /МАШИНА/

- При запълване на избирателната кутия за бюлетини от машинно гласуване, върху нейния отвор се залепва хартиена лента с подписите на членовете на комисията и се подпечатва с печата на СИК. Резервната кутия се запечатва с подпечатани и подписани от членовете на СИК хартиени ленти и гласуването продължава.
- В случай че СУМГ не стартира или спре работа по време на изборния ден, извън случаите по чл. 269 ИК, председателят на СИК уведомява незабавно РИК, колцентъра на „Сиела Норма“ АД и техника на „Сиела Норма“ АД за нестартирането или спирането на работата на специализираното устройство за машинно гласуване.
- СИК съставя констативен протокол (Приложение 4 към Методическите указания), в който се описва часа на спирането на работата на машината, причината и описание на конкретната ситуация, часа на уведомяване на колцентъра и на техника и часа на неговото пристигане. **Констативният протокол се прилага към протокола на СИК.** След отстраняване на техническите причини гласуването продължава.

ГЛАСУВАНЕ ЧРЕЗ СУЕМГ /МАШИНА/

- Ако техническите причини не могат да бъдат отстранени в срок до 20 минути, СИК попълва протокол за наличие на предпоставки по чл. 269 ИК (Приложение 5 към методическите указания) и незабавно уведомява РИК.
- При преустановяване на гласуването по чл. 269 ИК на машината, гласуването продължава с хартиени бюлетини.
- **Непреодолими външни обстоятелства са налице, когато поради непредвидими действия или събития машинното гласуване бъде препятствано до степен на невъзможност да бъде произведено по определения технологичен ред и не позволява на избирателите да упражнят правото си на глас чрез СУМГ.**
- Не са налице непреодолими външни обстоятелства по смисъла на чл. 269 ИК, когато се налага само замяна на части и продължаване на гласуването със СУМГ в следните случаи:
  - смяна на хартиена ролка;
  - смяна на захранващ кабел;
  - смяна на батерия за резервно захранване;
  - смяна на параван (ограничител).
- При преустановяване на електрозахранването работата на СУМГ продължава чрез захранване от батерията.
- **Към гласуване само с хартиена бюлетина се преминава единствено при възникване на непреодолими външни обстоятелства по чл. 269 ИК.**
- **Не се допуска отстраняване на повреди и замяна на части на преустановили работа СУМГ.**

КРАЙ НА ИЗБОРНИЯ ДЕН

КРАЙ НА ИЗБОРНИЯ ДЕН

- Краят на изборния ден се обявява в 20:00 часа, ако пред изборното помещение няма избиратели
- Когато в 20:00 часа пред изборното помещение има негласували избиратели, председателят и секретарят на СИК установяват техния брой и самоличност. **Негласувалите предават личните си документи за самоличност/допустими за гласуване/ на член на СИК. Само тези избиратели се допускат да гласуват, но не по-късно от 21:00 часа.**
- **След обявяване на края на изборния ден в 20:00 часа, съответно 21:00 часа, не се допуска гласуване.**

КРАЙ НА ИЗБОРНИЯ ДЕН ПРИ ГЛАСУВАНЕ СЪС СУЕМГ /МАШИНА/

- След обявяване на края на гласуването член на СИК взема една от смарткартите с надпис „Член на СИК“ и я поставя в отвора на машината. На екрана с пръст се въвежда ПИН-кода. След появата на поле с надпис „Закриване на изборния ден“, същият се натиска с пръст, след което се въвежда отново ПИН-кода. Изчаква се отпечатването на финален отчет. След това се натиска надписа „Приключи“, след него надписа „Изключване“, след което се изважда смарткартата от машината.
- Изваждат се двете флаш памети от машината и всяка се поставя в отделен прозрачен плик с надпис съответно „Флаш памет от машина с идент. № ..... на СИК №..... за ИП“ и „Флаш памет от машина с идент. № ..... на СИК №..... за ЦИК“, които се запечатват, подписват от членовете на СИК и подпечатват с печата на СИК.
- Петте смарткарти се поставят в прозрачен плик с надпис „Смарткарти от машина с идент. № ..... на СИК №.....“ който се запечатва, подписва от членовете на СИК и подпечатва с печата на СИК.
- Изважда се от принтера използваната ролка специализирана хартия и заедно с резервните ролки (ако са останали такава) се опаковат в непрозрачния плик за сигурност, в който са получени. Пликът се надписва, подписва от членовете на СИК и се подпечатва с печата на СИК.

УСТАНОВЯВАНЕ НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ГЛАСУВАНЕТО И ПОПЪЛВАНЕ НА ПРОТОКОЛА НА СИК- I ЧАСТ

- **Председателят на СИК включва устройството за видеонаблюдение, след което сканира QR кода от плика, съгласно предоставените инструкции. Устройството за видеонаблюдение се поставя върху масата, на която ще се извършва преброяването на бюлетините по начин, който осигурява видимост към всички действия на СИК. За да се уверите, че устройството е поставено правилно, погледнете екрана. Член на СИК следи за работата на устройството. В случай на прекъсване, сканирайте отново QR кода. Устройството за видеонаблюдение се изключва след подписване на протоколите на СИК от всички членове на СИК и обявяване на резултатите от гласуването.**

!!!Първо се работи с черновата на протокола.

- Последователно в черновата на всеки протокол на страница първа задължително се попълват данните за избирателната секция [община, населено място, кметство, административен район (само за Столична община и градовете Пловдив и Варна), район/изборен район], трите имена на членовете на СИК, часът на откриване на изборния ден и приключване на гласуването, на присъствалите лица и останалите данни от страница 1.
- Пристъпва се към попълване с думи и с цифри на данните по буква „А“ и данните по т. 1 – 3 от протокола (данни от избирателния списък), както следва:
- - в буква „А“ се вписва броят на получените от СИК в предизборния ден бюлетини, като в зависимост от вида избор се вписва числото от т. 3 от протокола за предаване и приемане на изборни книжа и материали (Приложение № 67-НС);

УСТАНОВЯВАНЕ НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ГЛАСУВАНЕТО И ПОПЪЛВАНЕ НА ПРОТОКОЛА НА СИК - I ЧАСТ

- в т. 1 се вписва броят избиратели в избирателния списък при предаването му на СИК, като за целта се вписва числото по т. 4 от протокола за предаване и приемане на избирателния списък (Приложение № 63-НС);
- - в т. 2 се вписва броят на избирателите, които СИК е вписала в допълнителната страница (под чертата) на избирателния списък в изборния ден;
- - в т. 3 се вписва общият брой на гласувалите избиратели според положените подписи в избирателния списък, плюс броят на вписаните в допълнителната страница от СИК.
- След като попълни посочените по-горе данни, СИК пристъпва към преброяване и опаковане на хартиените бюлетини извън избирателната кутия, посочени в т. 4 от протокола. Бюлетините в т. 4 от протокола се преброяват и вписват последователно, както следва:
  - - т. 4, буква „а“ – брой на неизползваните бюлетини;
  - - т. 4, буква „б“ – общ брой на: унищожените от СИК бюлетини (тук се вписват и използваните бюлетини за образец, които са залепени на таблото пред изборното помещение); недействителните бюлетини по чл. 265, ал. 5 ИК (несъответстващ номер), по чл. 227 ИК (заснет вот) и по чл. 228 ИК (показан вот); сгрешените бюлетини (когато избирателят е сбъркал при гласуването и е гласувал повторно по чл. 267, ал. 2 ИК).
- Тези хартиени бюлетини се опаковат поотделно в пакети и се надписват, както следва:
  - - пакет с надпис „Неизползвани бюлетини на СИК № .....“;
  - - пакет с надпис „Бюлетини по т. 4, буква „б“.
- Запечатаните пакети с хартиените бюлетини извън избирателната кутия се подписват от всички членове на СИК и се подпечатват.

УСТАНОВЯВАНЕ НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ГЛАСУВАНЕТО И ПОПЪЛВАНЕ НА ПРОТОКОЛА НА СИК- II ЧАСТ

- **1.2. Преброяване на бюлетините (гласовете) и попълване на част II от протоколите**
- Секционната избирателна комисия установява резултатите от гласуването в следния ред:
  - 1) преброява гласовете от хартиени бюлетини в изборите за народни представители;
  - 2) преброява гласовете от бюлетини от машинно гласуване в изборите за народни представители;

УСТАНОВЯВАНЕ НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ГЛАСУВАНЕТО И ПОПЪЛВАНЕ НА ПРОТОКОЛА НА СИК

- Преброяват се бюлетините и броят им се вписва в точка 5 от протокола на СИК. **Сумата от числата по т. 4 и т. 5 трябва да е равна на числото по буква А от протокола.**
- 1.2.1.4. Преброяват се недействителните гласове и броят им се вписва в т. 6 от черновата.
- 1.2.1.5. Преброяват се бюлетините от купчината с гласове “Не подкрепям никого” и полученото число се вписва в точка 7 от черновата.
- 1.2.1.6. Бюлетините от всяка купчинка за кандидатска листа се броят поотделно. Получените числа се вписват в т. 8 от протокола – срещу наименованието на съответната партия, коалиция или името на независимия кандидат.
- Сумират се гласовете по т. 8 и сумата се вписва в т. 9. **Числото по т. 9 трябва да е равно на сумата от числата по т. 8. Сумата от числата по т. 6, т. 7 и т. 9 трябва да е равна на числото по т. 5 от протокола.**

САМО СИК Е КОМПЕТЕНТНА ДА УСТАНОВИ КОЙ ГЛАС Е ДЕЙСТВИТЕЛЕН ИЛИ НЕ.

При спор относно действителността или недействителността на някой глас СИК приема писмено решение с поименно гласуване, като случаят се описва в протокол. Протоколът се прилага към протокола на секционната избирателна комисия, като на гърба на хартиената бюлетина се отбелязва номерът на решението, основанието за недействителност и се подписва от председателя и секретаря.

ГЛАСЪТ Е ДЕЙСТВИТЕЛЕН, КОГАТО:

- бюлетината е по установен образец;
- на гърба на бюлетината са положени два печата на съответната СИК;
- върху бюлетината вотът на избирателя е отбелязан със знак „X“ или „V“ с химикал, пишещ със син цвят, само в едно от квадратчетата за гласуване – за партия, коалиция, независим кандидат, или в квадратчето „Не подкрепям никого“;
- вотът е отбелязан в едно от квадратчетата за гласуване и няма отбелязано предпочитание (преференция) или е отбелязано едно или повече от едно предпочитание (преференция) в кръгчетата със знак „X“ или „V“ с химикал, пишещ със син цвят;

ГЛАСЪТ Е ДЕЙСТВИТЕЛЕН, КОГАТО:

- знакът „X“ или „V“ излиза извън квадратчето на съответната кандидатска листа, но не навлиза в друго квадратче;
- върху бюлетината няма вписани символи и знаци, като букви, цифри и други знаци;
- в бюлетината има отклонения, дължащи се на дефекти и грешки при производството, или когато върху нея има механични увреждания или зацапвания.
- когато бюлетината има отбелязване със знак „X“ или „V“ с химикал, пишещ със син цвят, само в квадратчето „Не подкрепям никого“
- когато има отбелязване със знак „X“ или „V“ с химикал, пишещ със син цвят, в повече от едно предпочитание (преференция); приема се, че няма предпочитание и гласът се брои само за партията или коалицията;

ГЛАСЪТ Е ДЕЙСТВИТЕЛЕН, КОГАТО:

- когато е гласувано за независим кандидат и е отбелязано и предпочитание (преференция); гласът е действителен и се брои за независимия кандидат
- Когато в избирателната кутия бъде намерена бюлетина, отговаряща на изброените по-горе изисквания за действителност на гласа, но не е откъснат отрязъкът с поредния номер на бюлетината, гласът се брои за действителен, ако номерът на бюлетината съвпада с някой от номерата в кочаните, от които са откъсвани бюлетините в тази избирателна секция

ГЛАСЪТ Е НЕДЕЙСТВИТЕЛЕН, КОГАТО:

- бюлетината не е по установения образец;
- на гърба на бюлетината не се съдържат два броя печати на съответната СИК;
- в бюлетината има вписани символи, като букви, цифри и други знаци;
- върху квадратче или кръгче в бюлетината знакът „X“ или „V“ не е отбелязан с химикал, пишещ със син цвят;
- вотът на избирателя е отбелязан със знак, различен от „X“ или „V“;
- върху бюлетината има отбелязване в повече от едно квадратче – на партия, коалиция, независим кандидат, или в квадратчето “Не подкрепям никого”;
- знакът „X“ или „V“ засяга повече от едно квадратче за гласуване, така че не може да се определи еднозначно вотът на избирателя;
- в бюлетината не е отбелязан вотът на избирателя (празна бюлетина).
- **!!!В БЮЛЕТИНИТЕ ОТ МАШИННО ГЛАСУВАНЕ НЯМА НЕДЕЙСТВИТЕЛНИ ГЛАСОВЕ**

Важно е да се знае относно преброяване на предпочитанията (преференциите):

- - липсата на отбелязано предпочитание (преференция) **НЕ** прави гласа недействителен. Такъв глас се брой (отчита) само за партията или коалицията;
- - предпочитанието (преференцията) не се брой (отчита), когато има отбелязване със знак „X“ или „V“ с химикал, пишещ със син цвят, в повече от едно кръгче. Приема се, че няма предпочитание и гласът се брой само за партията или коалицията;
- - отбелязването на предпочитание (преференция), когато е гласувано за независим кандидат, не опорочава вота на избирателя. Гласът е действителен и се брой за независимия кандидат.
- **За всяка партия и коалиция числото по т. 8 трябва да е равно на сумата от числата по т. 10, включително числото под надписа „без преференции“.**
- **За всяка партия и коалиция числото по т. 13 трябва да е равно на сумата от числата по т. 15, включително числото под надписа „без преференции“.**

В Методическите указания на ЦИК е описано по какъв начин СИК, следва да преброи бюлетините /гласовете/ за партии, коалиции и независими кандидати, като важно е да преброите всяка една бюлетина/глас/ и установите правилно нейната действителност или недействителност.

В Методическите указания на ЦИК е описано по какъв начин СИК, следва да преброи предпочитанията /преференциите/. Важно е да се отчете всяка отбелязана преференция за кандидат от кандидатската листа на партия или коалиция от партии.

УСТАНОВЯВАНЕ НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ГЛАСУВАНЕТО И ПОПЪЛВАНЕ НА ПРОТОКОЛА НА СИК

- **В долния десен ъгъл на всяка страница на протокола е отпечатан уникален фабричен номер и има черни правоъгълници (маркери). Около фабричните номера и черните правоъгълници (маркери) НЕ се пише и НЕ се поставят печати.**
- **Върху протокола не се драска, не се използва за подложка при попълване на черновата, защото е на химизирана хартия, която оставя следи.**
- **След подписването на протокола и обявяването на резултатите председателят на СИК изключва устройството за видеонаблюдение, след което устройството за видеонаблюдение, заедно със стойката, зарядното устройство и инструкциите с двата QR кода се опакова в пакет, върху който се поставя надпис „Устройство за видеонаблюдение на СИК № .....“.**
- **Пакетът се подписва от членовете на СИК и се подпечатва с печата на СИК.**

ОПАКОВАНЕ НА БЮЛЕТИНИТЕ И ДРУГИТЕ ИЗБОРНИ КНИЖА

- В плик с надпис „Плик № 1-НС – Списъци на СИК № .....“ СИК поставят:
  - 1.1. избирателния списък (Приложение № 8-НС);
  - 1.2. декларациите (Приложение № 22-НС) и удостоверенията, приложени към избирателния списък (приложения № 14-НС, № 23-НС и № 25-НС);
  - 1.3. списъка на заличените лица (Приложение № 15-НС);
  - 1.4. списъка за допълнително вписване на придружителите (Приложение № 73-НС).

- **В плик с надпис „Плик № 2-НС – Протоколи на СИК № .....“ СИК поставят:**
- 2.1. попълнения и подписан протокол на СИК с резултатите от гласуването (Приложение № 76-НС-хм);
- 2.2. запечатаните прозрачни пликове с двете флаш памети;
- 2.3. запечатания прозрачен плик с петте смарткарти;
- 2.4. финалния отчет от машинното гласуване;
- 2.5. протокола за предаване и приемане на изборни книжа и материали (Приложение № 67-НС);
- 2.6. протокола за предаване на сгрешен формуляр и приемане на нов формуляр на протокол на СИК, ако е съставен такъв при сгрешен протокол (Приложение № 81-НС);
- 2.7. протоколите за предаване и приемане на специализирано устройство за машинно гласуване (Приложения 2 и 3 към методическите указания);
- 2.8. протокола с решението на СИК при оспорване действителността или недействителността на някой глас;
- 2.9. особеното мнение на член на СИК, който не е съгласен с отразените в протокола резултати от гласуването;
- **2.10. ксерокопие на черновата на протокола на СИК.**

- Пликовете № 1 и № 2 се подписват и подпечатват с печата на СИК от членовете на СИК **преди** поставянето в тях на книгата и материалите, след което се запечатват. Върху пликовете се изписва пълният 9-цифрен номер на секцията. **Не се допуска разпечатване на пликовете до предаването им на РИК.**
- Пакетът с надпис „Устройство за видеонаблюдение на СИК № .....“ не се поставя в чувала (торбата), а се предава на РИК.

3. Изборни книжа и материали, които се поставят в чувала (торбата), опаковани поотделно, запечатват с хартиена лента, която се подпечатва с печата на СИК и се подписва от членовете на комисията, както следва:

- пакет с надпис „Бюлетини по т. 4, буква „б““;
- пакет с надпис „Бюлетини с недействителни гласове“;
- пакет с надпис „Действителни хартиени бюлетини за кандидатски листи“;
- пакет с надпис „Действителни хартиени бюлетини „Не подкрепям никого““;
- пакет с надпис „Действителни бюлетини от машинно гласуване за кандидатски листи“;
- пакет с надпис „Действителни бюлетини от машинно гласуване „Не подкрепям никого““;
- пакет с надпис „Начален отчет, разписка за текущо състояние, системна разписка и ПИН-код“;
- черновата на протокола на СИК;
- бланките-чернови за отразяване на предпочитанията (преференциите);
- пакет с надпис „Кочани от бюлетините“, с които е гласувано;
- опаковани в плик отрязъци с номерата на бюлетините;
- протокола за маркиране на печата на СИК (Приложение № 72-НС);
- протокола за предаване и приемане на избирателния списък (Приложение № 63-НС);
- списъкът на лицата, получили копие от протокола на СИК (Приложение № 74-НС);
- постъпилите жалби и сигнали и протоколите с решенията по тях;
- други протоколи на СИК, извън поставените в Плик № 2-НС;
- неизползвани образци на декларации (Приложение № 22-НС);
- печатът на СИК.

- Печатът се поставя в бялата торба в отделен запечатан плик, след като СИК/ПСИК приключи с копирането, подписването и подпечатването на копията от протокола на СИК и след подпечатване на пакетите с изборните книжа.
- Пакетът с надпис „Неизползвани бюлетини на СИК № .....“, пликът с неизползваната хартия за машинно гласуване, както и другите помощни и технически материали, получени от общинската администрация, като кутия за отрязъците с номерата на бюлетините, неизползвани хартиени ленти, маркери, лепило, линейки, химикалки, не се поставят в чувала (торбата), а се опаковат отделно и се предават на общинската администрация.
- Чувалът (торбата) с книгата се завързва. Около възела на чувала (торбата) се залепва хартиена лента с изписани върху нея пълният 9-цифрен номер на секцията и собствено и фамилно име на всички членове на СИК. Хартиената лента се подпечатва и подписва от всички членове на СИК. При залепването на хартиената лента да не се използва тиксо. Върху чувала (торбата) се залепва хартиен етикет с надпис: „Избори за народни представители на 27 октомври 2024 г.“, и пълният 9-цифрен номер на секцията. При невъзможност да бъде залепен хартиен етикет, надписът може да бъде изписан и с маркер върху чувала (торбата).

ПРЕДАВАНЕ НА СПЕЦИАЛИЗИРАНОТО УСТРОЙСТВО ЗА МАШИННО ГЛАСУВАНЕ

Членовете на СИК предават на представител на „Сиела Норма“ АД специализираните устройства за машинно гласуване, както следва:

1. Машина за гласуване с изписан идентификационен номер с параван (странични капаци) към нея и захранващ кабел с адаптер.
2. Батерия за резервно захранване на машината и кабел за свързване на батерията с машината.
3. Един брой електрически удължител.
4. Резервните пломби за запечатване на СУЕМГ, като се посочва техния брой.

Батерията за резервно захранване на машината не се поставя в куфара, а се предава отделно на представителя на „Сиела Норма“ АД, който следва да я опакова по начин, който гарантира нейното надеждно съхранение и транспортиране.

Председателят и секретарят на СИК (зам.-председателят на СИК или членове на СИК, но не по-малко от двама) и представителят на „Сиела Норма“ АД подписват протокол за предаване и приемане на специализирано устройство за машинно гласуване (Приложение 3 от Методическите указания). Протоколът се съставя и подписва в три еднообразни екземпляра – един за СИК и два за „Сиела Норма“ АД.

ТРАНСПОРТИРАНЕ НА ИЗБОРНИТЕ КНИЖА И МАТЕРИАЛИ ДО РИК

- **Забранява се на членовете на СИК да пренасят протоколите, бюлетините, изборните книжа и други материали по домовете си или на други места освен в РИК и в общината!!!**
- **Председателят, зам.-председателят и секретарят, а при отсъствие на някой от тях член на СИК, предложени от различни партии и коалиции, вземат от изборителната секция за предаване на РИК, съответно на общинската администрация, пликове № 1 и № 2, пакета с комплекта устройство за видеонаблюдение, както и чувала (торбата) с бюлетините и другите изборни книжа.**
- **Книжата и материалите се транспортират от секцията (изборното помещение) до РИК и общината със специално организиран транспорт.**
- **Секционните протоколи се предават на РИК НЕРАЗПЛАСТЕНИ. Представителите на СИК проследяват точността на въвеждане на данните от протоколите в Изчислителния пункт (ИП) на РИК.**
- **В ИП на РИК данните от машинното гласуване се прехвърлят от флаш паметта, поставена в плика с надпис „Флаш памет от машина с идент. № ..... на СИК №..... за ИП“.**
- **В случай, че флаш паметта не може да бъде разчетена, за това обстоятелство се съставя констативен протокол, като един екземпляр от констативния протокол се предава на ЦИК.**

СИК БЕЗ СУЕМГ

- СЛУЖЕБНИ СИК В ЛЕЧЕБНИ ЗАВЕДЕНИЯ
- СЛУЖЕБНИ СИК В ДОМОВЕ ЗА СТАРИ ХОРА
- СЛУЖЕБНИ СИК В СПЕЦИАЛИЗИРАНИ ИНСТИТУЦИИ
- СЛУЖЕБНИ СИК В МЕСТА ЗА ИЗТЪРПЯВАНЕ НА НАКАЗАНИЕ ЛИШАВАНЕ ОТ СВОБОДА
- ПОДВИЖНИ СИК ЗА ГЛАСУВАНЕ НА ИЗБИРАТЕЛИ С ТРАЙНИ УВРЕЖДЕНИЯ

**БЛАГОДАРИМ ВИ ЗА
ВНИМАНИЕТО!**